

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA DVAKRAT TEDENSKO, OB SREDAH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 32 • Maribor, sreda, dne 20. aprila 1938 • Leto XIII

Ne romanticizem, ampak

realna politika je socializem

Kapitalistični tisk, ker nima stvarnih argumentov proti socialističnemu svetovnemu naziranju, ga naziva romanticizem. S tem hoče reči, da je napredujoče novo svetovno naziranje podružabljenja ali socializma in vse ono, kar hoče reformo človeške družbe, sanjaštvo, ne pa stvaren ali realen problem. Kapitalizem nima poguma, da bi povedal, zakaj gre, nima poguma, da bi priznal zločinske krivice, ki jih prinaša današnji kapitalistični družabni sistem človeštvu.

Skoraj nezmislno bi bilo, dokazovati kapitalističnemu tisku in kapitalizmu to, kar ve in kar poznamo tudi mi.

Zavrtni pa moramo to zahrbtno farizejstvo s tem, da opozorimo na nekatera dejstva, ki se dogajajo pred nami. Socialisti so v mnogih deželah v vladah. V nekaterih, zlasti v nordijskih, celo odločujejo.

Povsod tam, kjer ni kapitalistična reakcija premočna, vidimo, da vodijo socialisti silno realno (stvarno) gospodarsko in kulturno politiko.

Razen tega socialisti vodijo svojo politiko pošteno, to je, sporazumno z narodom. V vseh deželah, v katerih odločajo socialisti, se boljšajo narodno-gospodarske in splošne socialne razmere, kar bi morala biti najzvestejša naloga tudi vsake druge državne oblasti.

Kapitalizem je tisto zlo, ki tudi obrekuje francoske socialiste, ker hočejo izboljšati razmere v Franciji, zakaj

sedanjega stanja niso povzročili socialisti, ampak kapitalizem v zadnjih dvajsetih letih,

o čemer smo prav te dni čitali v kapitalističnem tisku, ki obenem obrekuje socialiste, da so krivi krize.

O vseh teh stvareh smo itak že poročali.

Navedimo pa še en zgled, ki potrjuje kapitalistično laž.

V sedaj diktatoričnih državah v Evropi je imelo socialistično delavstvo velike organizacije: kulturne, socialnopolitične in gospodarske. — Ogromne milijone je znašalo imetje delavskih ustanov, ogromno gospodarsko moč so tvorile vse ustanove, last, privatna last organizacij in članstva.

In kaj se je zgodilo?

Vse te organizacije, vse zasebno imetje milijonskega članstva, delavskega seveda, je gospoda »zaplenila«.

Politika v državah, kjer soodločajo ali odločajo socialisti, je torej povsem realna (stvarna) in konstruktivna (gradeča); oropane organizacije in gospodarske institucije socialističnega gibanja so bile povsem realne in konstruktivne. Imele so ta namen in so ga vršile, seveda v interesu splošnosti, ne kapitalizma. To so stvarna dejstva, ki dokazujejo, da je socializem realen in konstruktiven, ne pa romanticizem (sanjaštvo), kakor nam hočeta lažljivo dopovedati kapitalizem in njegova desnica reakcija.

To je bilo potrebno povedati lažnjivim obrekovalcem v vseh taborih, kjerkoli so.

Manifestacija razrednih strokovnih organizacij

Potek 4. kongresa Zedinjenih delavskih strokovnih zvez Jugoslavije (URSSJ) v Zagrebu

Od sobote, dne 16. do vključno ponedeljka, dne 18. aprila je zasedal v Zagrebu, v novi zgradbi Delavske zbornice, 4. kongres Zedinjenih delavskih strokovnih zvez Jugoslavije, ki je bil živa slika rastoče organizatorične sile razrednih strokovnih organizacij.

Kako veliko pažnjo je polagalo razredno organizirano delavstvo tudi drugih držav temu kongresu, je pričala navzočnost predstavnikov central svobodnih strokovnih organizacij iz: Čehoslovaške (s. Rudolf Tayerle), Švedske (s. Sölvén Arnold in Strand), Danske (s. Jensen), Madžarske (s. Beno Gal), Nizozemske (s. Vanderlind).

Mednarodni urad dela je zastopal dr. Steinitz, SUZOR generalni ravnatelj dr. Matjašič in ministrstvo socialne politike načelnik Jeremič.

Vsled važnih dogodkov v političnem in strokovnem življenju doma, sta svojo udeležbo v zadnjem hipu odpovedala ss. Leon Jouhaux (Zuo), kot zastopnik francoskih strokovnih zvez in Valter Citrine, zastopnik angleških svobodnih strokovnih organizacij.

Mednarodno strokovno internacionalo je zastopal s. Rudolf Tayerle.

Na kongresu je bilo navzočih poleg centralnega odbora še

119 delegatov, odposlancev 32 zvez, ki so zastopali preko 54.000 članov

ter razen tega 67 odposlancev oblastnih odborov in krajevnih medstrokovnih odborov s posvetovalnim glasom.

Namera, da se kongres otvori z velikim zborovanjem zagrebškega delavstva v novi dvorani delavske zbornice, se ni mogla uresničiti, ker oblast iz razlogov javnega reda in miru prijavljenega zborovanja ni dovolila.

S posebnim odlokom je bilo zabranjeno govoriti o Rusiji in Španiji, naši notranji politiki in proti kr. vlad. Razen tega je morala odpasti tudi delavska pozdravna pesem.

Kongres je otvoril s. Luka Pavičević, nakar so sledili pozdravni govori domačih in inozemskih delegatov.

V predsedstvo kongresa so bili izvoljeni ss.: Luka Pavičević, Pintar in Sedej.

Najgloblji vtis je napravil govor s. dr. Živka Topalovića, ki je pozdravil kongres v imenu centrale za delavsko izobrazbo.

Na kongres so imeli dostop samo delegati in gosti. Pri vходу je kontrolirala legitimacije policija, tako, da je bil red in mir zajamčen.

Poročali so kongresu:

S. Krekić Bogdan o delu URSSJ in njemu priključenih organizacij ter položaju delavskega in nameščenskega gibanja;

s. Jakomin Lovro o gospodarskem in socialnem položaju delavstva;

s. Belić Milorad o minimalnih mezdah;

s. Katić Adam o tarifnih gibanjih;

s. Pfeifer Vladimir o socialno političnih ustanovah in

s. Pintar Miroslav o organizacijskem in akcijskem edinstvu.

O referatih se je razvila živahna debata, ki je trajala v nedeljo in ponedeljek. Posamezni govorniki so opisali žalostne socialne prilike delavstva in neverjetne težkoče, s katerimi se mora boriti delavstvo za svoje zakonite pravice.

Delo je bilo razdeljeno na razne komisije, ki so predelale od referentov predložene resolucije.

Kongres je zaključil svoje delo v ponedeljek pozno zvečer.

Delegati so se razšli z zavestjo, da so na kongresu opravili veliko delo in pripravili vse potrebno za nadaljnji razmah svobodnih strokovnih organizacij, čijih članstvo raste že od l. 1931 neprestano.

Roosevelt o gospodarstvu

Pameten kapitalist proti bedastim.

Rooseveltova gospodarska politika je bila zopet predmet velikonočnega nagovora, v katerem je povedal, kaj zahteva od kongresa (parlamentarizma).

Najprej je obsojal nadprodukcijo velikih trustov početkom leta 1937, ki so izkoristili priliko, ne da bi se pobrigali za potrebe dežele in možnost razpečavanja blaga. Roosevelt je zopet poudaril potrebo nove delavske zakonodaje. »Trpimo,« je rekel, »na pomanjkanju konzuma in povpraševanju po blagu, kar povzroča premajhna kupna zmoglost. Izpremeniti moramo sedanjo gospodarsko konjunkturo.« Med drugim je tudi poudaril, da se morajo sedanje podporne ustanove ohraniti, v svrhu sprejema delavcev se morajo dajati posojila privatnim podjetnikom, ker se s tem dvigne kupna sposobnost državljanov. Roosevelt pa ne misli na diktaturo, ker bi to nasprotovalo duhu zedinjene Amerike.

Končno je rekel: »Prebivalstvo Zedinjenih držav je v tem edino, da bo za vsako ceno branilo svoje svobojine. Prvi predpogoj te obrambe je gospodarska varnost. Ker vlada Zedinjenih držav hoče braniti demokracijo, mora dokazati, da je močnejša kakor sile, ki povzročajo gospodarsko krizo.«

Po načrtu, ki ga je Roosevelt predložil zbornici, namerava nastopiti proti krizi na enak način, kakor 1937 z zakonom New Deal.

Velika amnestija na Čehoslovaškem

Najobsežnejša izmed vseh, kar jih je bilo doslej podpisanih.

V soboto je podpisal predsednik čehoslovaške republike dr. Beneš amnestijski odlok, ki daje svobodo 4270 obsojencem ter razveljavlja okoli 2700 kazenskih postopkov, ki so še v teku. Amnestijski odlok se tiče večinoma političnih prestopkov.

Amnestija je bila izdana ob dvajsetletnici republike in tik pred pogajanjmi za manjšinski statut, ki ga vlada predloži manjšinam, ker hoče vestno in na demokratičen način rešiti sporna vprašanja in s tem pospešiti zdravo konsolidacijo republike.

Dva sudetska Nemca nemška drž. poslanca

V nemški državni zbor sta bila izvoljena dva sudetska Nemca s Čehoslovaške in sicer Hans Kreis in Rudolf Jung. Prvi je časnikar, drugi docent za politično vedo.

Angleško-italijanska pogodba podpisana

V soboto je bila v Rimu podpisana angleško-italijanska sredozemska pogodba.

Pogodba se pa more smatrati le kot provizorna, ker zahteva izvršitev nekaterih pogojev. Tako priznanje abesinskega cesarstva, umaknitev italijanskih vojakov iz Španije.

Zdi se nam, da so v načelu ti pogoji že izpolnjeni: Abesinsko cesarstvo priznajo v Ženevi na predlog Anglije, iz Španije pa odkliče Italija vojsko, kadar se ji bo — zdelo.

Madžarska in mala antanta

Poskusi zblizanja.

Madžarski uradni list energično zavrača trditve zunanjih listov, da pogajanja med Madžarsko in Romunijo neugodno potekajo. V teh trditvah je skrit zloben namen, otežkočavati pogajanja. Madžarska je pa sploh mnenja, da se mora približati sosednjim državam male antante, ker bo mogla le tako najboljše sodelovati pri utrjevanju miru v Evropi.

Isti namen imajo tudi vesti inozemskega tiska, ki trdijo, da se Madžarska bolj in bolj pridružuje Nemčiji.

Kdor je socialist, je član »Cankarjeve družbe«.

General Miaja poveljnik severne Španije

Pretrgana zveza med Valencijo in Barcelono

Nacistična vojska, kateri poveljuje general Aranda, je dne 15. t. m. popoldne pri nadaljevanju ofenzive med Castellonom in Tortozo dosegla obalo Sredozemskega morja in s tem pretrgala zvezo med Valencijo in Katalonijo. Nacisti obvladujejo obalo v širini kakšnih 30 km.

Večji boji se bodo razvili južno od te črte pri Castellonu in severno od te črte pri Tortozi.

Položaj republikanske armade v pokrajini Leride (zapadno od Barcelone) je ugodnejši. Pri Belegueri, severno od Leride, imajo republikanci uspehe. Od teh uspehov je tudi od-

visno, kako se bo razvijal nadaljnji položaj v dolini reke Ebra do izliva v morje.

General Miaja ne kloni

Vlada je imenovala generala Miaja, slavnega branilca Madrida, za glavnega komandanta vse severne Španije in upravnika celotne pokrajine.

Miaja je sprejel častnike, katerim je izjavil, da je vrhovno poveljstvo že vedno računalo z možnostjo prekinitve zvez med Valencijo in Barcelono. Zato so bili storjeni vsi potrebni ukrepi.

Rekel je, da je kljub vsemu pre-

pričan o končni zmagi republikanske armade. Vsi republikanski vojaki vedo, zakaj se bore in so odločeni, da pripomorejo pravici do zmage.

Vladina podmornica je odplula iz francoske vojne luke

Vladina podmornica C4, ki so jo hoteli svoj čas ugrabiti nacisti je nenadoma odplula iz francoske vojne luke Verdon, vsekakor v nameri da se udeleži operacij ob obali pri Tortozi, kjer bodo sedaj skušali nacisti pristajati.

Japonska bo poražena v štirih letih vojne

Dotlej utegne nastati na Japonskem revolucija.

Praški kitajski poslanik dr. Lone Lijang v Pragi je sprejel častnike, kakor poroča beograjska »Politika«, ter jim opisal vojne dogodke med Japonsko in Kitajsko.

Rekel je, da Kitajska reorganizira svojo vojsko in jo opremlja z vojnimi potrebščinami. Po šestmesečni vojni se je položaj izpremenil. Ob novem letu so nam Japonci s posredovanjem Nemčije nudili mir, ki ni bil sprejemljiv. Položaj se je sedaj izboljšal v korist Kitajske v letošnjih treh mesecih in se še izboljšava. Potem pričnemo s splošno ofenzivo.

Glede kitajske bodočnosti je Liang optimist. Tri stvari bodo odločevale: dovolj vojakov, gospodarska sila dežele in enotnost naroda v boju proti sovražniku. Japonci so nas prehiteli in izkušnje imajo, mi smo se pripravljali šele v zadnjih desetih letih. Japonska je tudi industrijska. Primanjkuje ji pa dobrega jekla in motorjev ne izdeluje doma. Topov ne morejo izdelovati. Vse to mora kupovati v drugih deželah. Vrhutega Kitajska s svojo gospodarsko silo lahko vztraja mnogo dalje kakor Japonska. Svet tudi bojkotira japonsko blago. Na Japonskem je celo nacionalna sloga slabša kakor na Kitajskem.

Članice društva narodov pa v smislu sklepa dobavljajo orožje Kitajski. To je naša velika prednost.

Po mnenju dr. Lijanga bo trajala vojna do štiri leta, veruje pa, da bo Japonska poražena, kar bo imelo znajo usodne posledice. Poraz sam sicer ne bo morda povzročil posledic za sedanji japonski režim, toda razvoj na Japonskem bo to storil.

Tudi Japonci imajo načrt, da bo vojna trajala štiri leta. Kitajska vendar želi mir prej in meni, da je mir v zvezi s pomirjenjem Evrope, ki se mora bati današnjih grozot vojne.

Doma in po svetu

Sneg. Na Velikonočni ponedeljek je v Sloveniji močno snežilo, zlasti na Gorenjskem in pa v Mežiški dolini ter na Pohorju. Sneg je pobelil tudi Maribor, dočim so bili okoli Celja in dalje proti jugu pobeljeni samo vrhovi. Prezgodnja marčeva pomlad je povzročila, da je vse pognalo, vzcvetelo in ozelenelo, aprilski mrz pa bo sedaj uničil poslednje nade zlasti sadjerejcev in vinogradnikov.

Rumunsko vojaško letalo se je razbilo pri Podsredi. Vaščani v Pokleku v občini Podsredi so bili v ponedeljek, dne 18. t. m. okoli 14. ure priče strašne letalske katastrofe. Rumunsko vojaško letalo, ki je v spremstvu še enega letala, bilo na poti iz neke italijanske tovarne letal v Rumunijo, se je v zraku razpočilo. Posamezne dele letala so našli raztresene daleč naokrog. Na zemljo so padla tri zelo obžgana trupla. Čitih identiteto so ugotovili na podlagi izkaznic, ki so jih našli v obleki mrtvecev.

Rumunski fašisti so pripravljali vstajo. Rumunske oblasti so odkrile zaroto »Železne garde«, ki je pripravljala vstajo. Okrog 160 vodilnih osebosti, med njimi »führer«, skrahirani študent Codreanu, je bilo aretiranih.

Zahtevajte češke časopise. Ni dvoma, da smo prispeli v političnem razvoju do skrajno kritičnih časov. Nujno je vsled tega potrebno, da je vsak državljani pravilno informiran o razvoju dogodkov. Onim našim s drugom in sodružicam, ki jim je »Delavska Politika« premalo, in bivajo v večjih krajih, nujno svetujemo, da zahtevajo v javnih lokalih, kavarnah in gostilnah, naj naročijo kak češki dnevnik. Posebno glasilo češke socialdemokratske stranke »Pravo Lidu« ima izvrstna poročila. Češčino lahko vsak Slovenec toliko razume, da bo mogel slediti političnim vestem lista. Neznanje češčine vas radi tega naj ne straši. Tam, kjer znajo nemščino, naj zahtevajo naročitev češkega nemškega dnevnika »Sozialdemokrat« ali pa »Prager Presse«, ki je tudi izvrstno urejevan pol uraden demokratičen list in prihaja v Maribor in Ljubljano že isti dan.

4 milijarde za investicije

v šestih letih

Vlada je izdala uredbo o razpisu notranjega posojila v znesku 4 milijard dinarjev. Od tega posojila se bo porabilo: 1. 1500 milijonov dinarjev za gradbo novih železniških prog, 2. 1500 milijonov dinarjev za oboroževanje in obrambo, 3. 3500 milijonov za gradbo glavnih državnih cest, 4. 250 milijonov za gradbo javnih poslopij, 5. 250 milijonov za izsuševanje močvirij in asanacijo. — Posojilo bo vplačano v šestih letih v obrokih po 600 do 700 milijonov letno. Obrestna mera bo znašala 6 odst. Obresti bo plačevala država iz dohodkov državnih monopolov. Odplačano bo posojilo v 50 letih. Vlada namerava polovico tega posojila najeti pri zavodih za socialno zavarovanje, zadrugah, zavarovalnih družbah, denarnih zavodih in delniških družbah. Preostanek upa, da bodo podpisali privatniki.

Tako posojilo je vsekakor po-

trebno. Pri socialnem zavarovanju pa je treba biti glede mobilizacije presežkov previden, ker naše socialno zavarovanje, ki ni dobilo nikdar kakšne državne podpore, živi samo od prispevkov delavcev in delodajalcev in to zelo skromno ter se je v zadnjih letih poslabšalo na škodo članov. — Glede mobilizacije sredstev socialnega zavarovanja so predstavniki ustanov menda že povedali svoje mnenje na pristojnem mestu v Beogradu.

Ali in v koliko bodo zadruga v stanu podpisati tako posojilo, je drugo vprašanje, na katero bodo najlažje odgovorile revizijske zveze.

Gre potem še za to, kako se bodo izvajala javna investicijska dela po posameznih pokrajinah, da bodo sredstva iz tega posojila prišla v dobro prebivalstvu vseh pokrajin v nekem pravičnem sorazmerju.

Noblova nagrada za mir

Predlog dveh socialističnih poslancev.

Dva socialistična poslanca v Oslu sta predlagala odboru Noblove zapuščine, ki sestoji iz članov norveškega parlamenta in profesorjev univerze v Oslu, da se letošnja nagrada za mir podeli socialističnemu ideologu s. Karlu Kautskemu.

Ta predlog so podprli tudi dr. Dragiša Djurić, redni profesor na univerzi v Beogradu, Živojin Balugdžić, novinar in bivši jugosl. poslanik ter dr. Živko Topalović.

V dopisu omenjene trojice odboru Noblove zapuščine čitamo med drugim: Kautsky je največji bojevnik za mir, človečanstvo in blagostanje. — Njegova velika dela »Materijalistično pojmovanje zgodovine (1.786 strani) in »Socializem ter vojna« (700 strani) so največja dela, ki služijo ideji miru. Zasluga Karla Kautskega, tega velikega mojstra socializma je, da je veliko svetovno socialistično gibanje, čigar vpliv na obdržanje in utrditev miru je nesporen, sprejelo ideje kolektivne varnosti in humanizma (človečnosti) baš v današnjih nemirnih časih.

s. Karlu Kautskemu

S. Karel Kautsky z ženo v Pragi, kamor je prišel z Dunaja na poti v Holandijo. Na skrajni levi odstopivši češkoslovaški minister dr. Czech, na skrajni desni predsednik češkoslovaškega senata František Soukup

A. P. Čehov:

S N E G

Konjiček je v snegu hitel pred sanmi. Na kozlu je sedel mizar Ivan Ivanič. Vozil je Vanko — svojo ženo, ki je vseh štirideset let, kar je živela v zakonu, stradala in ki jo je časih pretepel — v bolnišnico.

Ivanič je imel rad žganje in ga je že zlił nekaj kozarčkov po grlu. Napol je govoril sebi, napol ženi, ki je negibno in brez besedi ležala na sa-

neh. »Le potrpi, stara! V bolnišnici bo spet vse dobro. Zdravnik je učen človek in ti bo pomagal. Najprej bo seveda ozmerjal mene: 'Ti, pijanec, zakaj nisi prej prišel! Samo dopoldne ordiniramo. Jutri se vrni.' Jaz pa mu bom odgovoril: 'Milostni go-

spod, pomagajte moji ženi! Na vse zgodaj sem se že odpeljal od doma, toda zaradi snežnega viharja sem le počasi prišel dalje.' Doktor bo napravil jezen obraz; jaz pa bom padel pred njim na tla in objel njegova kolena: 'O, dobri gospod doktor, pozdravite mojo ženo. Večnon vam bom potem hvaležen.' Toda doktor se bo še nekaj časa prepiral z menoj: 'Bolje bi bil ravnal s svojo ženo, pijanec! Palico si zaslužil! — Res imate prav, milostni gospod doktor. Toda vse eno bodite dobrega srca. Če bo moja Vanka ozdravela, se ne bom nikoli več dotaknil žganja. In samo na delo se bom vrnil. Milostnemu gospodu bom napravil čisto zastoj omarico iz najboljšega rožnega lesa.' Potem pa se bo doktor nasmejal. 'No, prav! Videli bomo, kaj se da narediti...' Vi-

diš, stara, tako je treba govoriti z imenitno gospodo. Vljudo in ponižno... Samo poti ne smeva zgrešiti. Sneg postaja čedalje gostejši in komaj deset korakov daleč se vidi.

Tako je govoril Ivan Ivanič sam pri sebi. V njegovi glavi, ki ni bila vajena premišljevanja, so se zmedeno podile različne misli. Nesreča ga je zadela preveč iznenada. Tako mirno je bilo doslej vse njegovo življenje in vse je šlo vsakdanjo pot. Pil je žganje, delal, kadar se mu je ljubilo, in od dolgega časa pretepal svojo ženo...

Vankino nenadno obolenje pa ga je spravilo iz vsakdanjega tira in zbudilo v njem celo nekaj neznosti. Čudni pogled svoje žene je onazil že snoči. Brez pomišljanja si je pri sosedu izposodil konja in odpeljal z njim svojo ženo v bolnišnico.

»Vanka,« je potem začel znova, »če bi te zdravnik vprašal, ali sem te pretepel, moraš reči, da te nisem. Saj te nisem nikoli tepel iz hudobnosti. In nikoli več te ne bom premlatil. To ti prisegam pri vseh svetnikih. V hudih skrbih sem zaradi tebe. Drugi bi te pustil doma, jaz pa te peljem v mesto. Poglej, kako se motajo snežinke. Pa vendar nisem zgrešil poti? — Ali te še zmerom tako bode v strani?«

Ivanič se je ozrl.

»Smešno,« je mislil sam pri sebi, »kako ostane sneg na njenem obrazu. Na mojem nosu se takoj stopi.«

Mizar se je temu zelo čudil, vendar pa se mu ni ljubilo premišljati, kako je to.

»Neumnost,« je nadaljeval. »Tako v skrbih sem zaradi tebe, pa niti ne odgovoriš!« (Dolje orthodoks!)

Iz naših krajev

Trbovlje

Nedeljski izleti šoloobveznih otrok. Mnoge rudarske družine imajo lepo in koristno navado, da v spomladanskih, poletnih in jesenskih mesecih ob lepem vremenu delajo ob nedeljah izlete v bližnjo in daljšo okolico, na griče in planine, ki se tako lepo razprostirajo okrog umazane in prašne trboveljske kotline. Seboj jemljejo tudi svoje šoloobvezne otroke, ki se ves teden z veseljem spominjajo lepega izleta in se že veselo prihodnjega. A to nedolžno veselje in zdravju koristne izlete se hoče šolski mladini onemogočiti s strani nekaterih, ki šikanirajo in kaznujejo otroke zato, ker ni v nedeljo požiral prahu in dima po trboveljski cesti ter šel v cerkev, ampak s stariši v prosto naravo. Delavski stariši zahtevajo, da bodi nedelja dan počitka za mladino in da naj o tem, kako prebijejo otroci svoj prosti čas ob nedeljah, odločajo stariši. Mladini je treba omogočiti, da bo lahko ob nedeljah uživala svež zrak v prosti naravi. V prenatrpanih solah že itak dovolj trpi zdravje naših otrok. Število tuberkuloznih otrok je menda nekaterim gospodom še premajhno, ker jim je za vse drugo več, kot pa za zdravje otrok.

O rubežu mezde bo prišel na splošno željo rudarjev predavati v torek, dne 26. t. m. s. dr. Reisman.

Občinski proračun

Na eni izmed zadnjih sej občinskega odbora občine Hrastnik-Dol je bil sprejet proračun občine za leto 1938-39, ki predvideva

1.543.100 Din dohodkov in toliko izdatkov.

Proračun, ki je bil soglasno sprejet, se bistveno ne razlikuje od lanskega. Povišanje gre le neznatno na račun osebnih izdatkov nameščenstva, pač pa za njuna dela. Tako se je določilo v fond za zgradbo nove moderne izolirnice, ki jo občina tako nujno rabi. 50.000 Din. Čim bo občina odplačala še nekaj težkih bremen, bo prišla na vrsto zidava. Ostala je postavka za brezposelne in javna dela v znesku 40.000 Din, kakor tudi za kuhinjo brezposelnih 10.000 Din. — Doklada na državne davke pa se zniža od 135 odst. (lansko leto) na 130 odst.

Občina bo pobrala davek na električni tok, uvoz železa in lesa.

kar zadeva predvsem vse tri industrije v Hrastniku. Dohodki iz tega naslova znašajo Din 435.000. Proti tem davčinam so izrazile vse tri industrije svoje pomisleke. Tako povdaria TPD, da občini ni bilo treba uvajati teh davkov, češ, da bo itak prejela več na račun družbenega davka vsled boljše konjunktore. Nasprotno pa pravi občinski odbor, da bo TPD vsled boljše konjunktore lažje prenesla prej omenjene davščine.

Ugovarjala je tudi tovarna Kemničnih izdelkov. Njo zlasti peče davek na električni tok, češ, da je ta davek sploh protizakonit. Ta pregovor ne drži, ker govore proti temu sodbe najvišjega upravnega sodišča. Tovarna stekla pa je v svojem prigovoru šla nekoliko predaleč. Ona pravi: družbeni davek je previsok, znesek Din 30.000, ki je določen kot plača občinskemu zdravniku, naj se črta, ker je občinski zdravnik nepotreben! V občini sta dva zdravnika, pa naj bi eden od obeh opravljal tudi službo občinskega zdravnika.

Gospodje niso eni izmed tistih, ki bi dali nekaj za hvala lepo, misljo pa, da bi drugi to morali. Zdravnik je potreben, če ne za lastnike tovarne, pa vsaj za revne občane in ker je potreben, ga je treba tudi plačati.

Davek na uvožen les in na tok bi se moral po mnenju steklarne kar črtati. Občinski odbor je prigovore soglasno zavrnil. (V »Delavski Politiki« smo že večkrat naglasili, da bomo od časa do časa seznanjali delavstvo z delom v občinski upravi, gornje pa bomo napisali predvsem zato, da bo vsakdo videl, kako težko gre iz žepa gg. podjetnikov sleherni tisočak in da bo delavstvo pripravljeno, če bodo podjetja skušala najti »kritja« tudi za te izdatke pri delavcih.)

Končno naj omenimo še vsega upoštevanja vreden predlog, ki ga je stavil obč. odb. s. Jager Jože kot zastopnik steklarjev, naj občina prevzame inicijativo za asfaltiranje ceste skozi glavna delavska naselja. — Sprično ogromnega avtomobilskega prometa leže nad okolico cest skoro ves dan neprodni oblaki prahu. Kdaj naj torej prebivalci teh naselij prezračijo svoja stanovanja?

Če se ta naša želja ne more izpolniti kar v enem letu, naj bi se izvršila vsaj v bližnji bodočnosti!

Nedelja čehoslovaške demokracije in delavske zaštite

»Zveza rudarjev« podružnica Hrastnik priredi v nedeljo, dne 24. t. m. ob 9. uri v Delavskem domu predavanje:

1. Čehoslovaški obrambni zakon, 2. Delavska zaštita — rubež mezde. Govorita ss. dr. Avg. Reisman in urednik Adolf Jelen.

Sodrug in sodružice, pridite vsi, ki želite izobrazbe in hočete braniti svojo mezdo.

Razstava ženskih ročnih del v Delavskem domu. V nedeljo, dne 10. aprila so rudarske žene in dekleta priredile prvo razstavo ženskih ročnih del z zelo lepim uspehom. Z razstavo je bil zaključen trimesečni tečaj za ženska ročna dela, katerega je obiskovalo okroglo 30 delavskih žen in deklet pod vodstvom poklicne učite-

Ljubljana

Obvestilo. Redni letni občni zbor za druge »Železničarski dom« se bo vršil dne 31. maja 1938 ob 19. uri zvečer v združenih prostorih Ljubljana, Novi trg št. 2 z naslednjim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva in nadzorstva ter odobritev bilance za leto 1937. 3. Eventuelni samostojni predlogi. 4. Sprejem novih pravil. 5. Razno. Če občni zbor ob določeni uri ne bi bil sklepčen, se bo vršil drugi občni zbor eno uro pozneje ob vsaki udeležbi. Načelstvo.

XI. redni letni občni zbor Delavskega glasbenega društva »Zarje« se bo vršil v petek, dne 22. aprila 1938 ob pol 20. uri zvečer, v mali dvorani Delavske zbornice, Čopova ulica 3, pritišče. Vabimo vse člane, da se občnega zbora udeležijo. — Odbor.

Majska akademija

delavskih kulturnih društev v Mariboru se bo vršila letos v soboto, dne 7. maja s pričetkom točno ob 20. uri v veliki uniojski dvorani. — Sodrug in sodružice, opozorite nato delavsko prireditel svoje sodelavce!

Varujte se agentov!

Odkar se po novem izvršilnem redu lahko rubi tudi delavčeva mezda, je nenavadno zrasel kredit delavcev. Predmete, o katerih se nedavno delavec niti sanjati ni mogel, ponujajo sedaj vse vprek agenti — na obroke. — Delavci se dostikrat lahko miselno spuščajo v take kupčije, katerim sledi rubež mezde. V svarilo javljamo dva značilna slučaja, ki so nam jih javili delavci iz zadnjega časa:

1. Nakup radio-aparata: Agent neke nemške »Radio« trgovine je pregovoril delavca v St. Ilju za nakup radia na obroke. Delavec je že plačal 250 din na račun. Predno pa je mogel delavec radio odpreti, so mu doma odklopili elektriko, ker je bila slaba napeljava. Radio aparat je bil seve sedaj delavcu brez vrednosti in ga je zato vrnil nemškemu trgovcu. Ta pa je sicer aparat vzel, ni pa hotel vrniti prejetih 250 din, ampak se grozi, da bo delavca tožil za ostanek kupnine. Aparat stane 3000 din. 2. Zavarovanje za 15.000 din. Iz Sv. Lovrenca na Pohorju nam zopet poroča brez-

Celle

Kako se brani demokracija v ČSR? To bomo slišali danes v sredo 20. t. m. ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice na predavanju dr. Avg. Reimana: Delavstvo je steber države, zato se tudi ono zanima za takšne zakone.

Vsak pride na vrsto. Komaj se je delavstvo trdilo Bergmann in drug l. 1936. organiziralo v svobodni strokovni organizaciji, že je podjetje tudi doseglo, da se je kmalu nato razbila. Pri tem poslu je bil aktivno soudeležen tudi tkalec K. B. Ker je šla njegova gorečnost do podjetja predaleč, so se mu delavke dejansko postavile v bran in je bil zaključek pred sodiščem. Sedaj, ko je prijateljstva z JSZ konec in to

po zaslugi zelo brihtnega delavskega zaupnika Kranjca, ki je baje med delavstvom zelo priljubljen, ter se je zvedelo, da se je K. B. celo pritožil proti izvedbi volitev delavskih zaupnikov, mu je to nakopalo nemilost podjetja, ki mu je odpovedalo z motivacijo radi pomanjkanja dela. Ker se dnevno množe pritožbe iz tekstilnih tovarn, predvsem delavcev in delavk pri Bergmannu, bi bil pač skrajni čas, da delavstvo spregleda, se organizira in izvoli svoje prave zaupnike, kateri ne bodo samo zvočniki podjetniških želja. K. B. bo imel sedaj čas razmišljati o resničnosti pregovora, da je nevhvaležnost plačilo sveta. Prišel bo do zaključka, da pride vsak enkrat na vrsto.

Muta

Socijalni zakoni v železnari Greinitz. Večkrat čitamo, da se novi vodja Železarne Muta, Greinitz, industrija železa d. d. udeležuje pri nacionalni Ciril-Metodovi družbi. To bi bilo čisto lepo za solastnika podjetja, kojega direktor je inozemec in nacionalni Nemec, g. Mach, če bi gospodje tudi sicer res kazali srce za našega človeka na meji, za svojega trpina, delavca. Toda v tovarni je njihovo delo takšno, da bi morala Ciril-Metodova družba kar najodločneje odkloniti sodelovanje takšnih rodoljubov, ki kar na debelo kršijo jugoslovansko zakonodajo, izdano v zaščito revežev pred izkoriščanjem tujega kapitala. V tej tovarni na primer ne plačujejo niti minimalne mezde, niti ne upoštevajo zakona o 8-urnem delavniku, ampak morajo garati ljudje po 10, celo po 11 ur dnevno brez vsakega glasovanja delavcev, čeprav je delo preko 10 ur dnevno celo v izjemnih slučajih za industrije prepovedano. Seveda tovarna tudi ne plačuje zakonitega 50 odst. povška za nadurno delo. Pri popravilih daje tovarna delavcem komaj din 2 na uro, kar za tovarniškega delavca niti ni beraška mezda. Nek delavec je te dni po izstopu opominal tovarno po svojem zastopniku na izplačilo nadurnega zaslužka in za razliko do minimalne mezde in se je tovarna vendarle tako ustrašila tožbe, da je takoj izplačala delavcu na opomin okrog din 600. Ali pa si ni delavstvo samo krivo teh razmer? Kje je organizacija, koliko je že naročnikov »Delavske Politike«? Na te vprašanja, kako delodajalec izrablja takoj znižanjem mezde in kršenjem zakonov delavsko nezavednost in brezbriznost.

Vuzenica

Lesni delavci bodo imeli v nedeljo, dne 24. t. m. predavanje o delavski zaščiti, govori o tem s. Viktor Eržen popoldne ob 3. uri v gostilni Jezeršek.

Ilice gđ. Metere iz Trbovelj. Razstavljeno je bilo mnogo namiznih prtov, razne blazine, miljeji, robci, zavese, žensko perilo, razne otročje in ženske obleke, pletenine in posteljnine. Vsi razstavljeni predmeti so dovolj lepo pričali, kako veliko voljo in zmožnost imajo delavske žene in dekleta tudi v tem pogledu. Za razstavo je vladalo veliko zanimanje, o čemer je pričal velik obisk. Obiskovalcem so žene postregle s prigrizkom. Popoldan so se vse udeležence tečaja skupaj slikale. Istega dne se je vršil tudi družabni večer, ki je potekel v prijetni zabavi. Delavske žene in dekleta, le tako naprej!

Redni letni občni zbor „Cankarjeve družbe“

se bo vršil v sredo, dne 20. aprila 1938 ob 19. uri v društvenih prostorih v Delavski zbornici v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22/A-1 s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo odbora in nadzorstva ter razrešnica; 2. volitev novega odbora; 3. razprava o proračunu in določitev članarine; 4. knjižni program za leto 1938-39; 5. samostojni predlogi.

Pristopajte k društvu za vpepeljevanje mrličev

»OGENJ« MARIBOR

oskrbuje za umrle vpepeljitev v krematoriju v Gradcu. Sprejemnina, enkratna po starosti in mesečna članarina Din 15.—. Razen tega nima član s pogrebom nobenih stroškov. Zahtevajte pravilnik na:

„Ogenj“, Maribor, Koroščeva ulica 8

Kranj

Občni zbor kranjske podr. Zveze gradbenih delavcev Jugoslavije se bo vršil v nedeljo, dne 24. aprila v dvorani Semen. Sodrug člani se opozarjajo, da imajo glasovalno pravico samo redni člani. Se neorganizirani stavbinci pa lahko pred občnim zborom pristopijo in dobijo vse članske pravice. Častna dolžnost slehernega zavednega stavbinca je, da agitira za čim boljšo udeležbo, tako, da bo naš občni zbor dokaz naše trdne volje do zmage v boju za kolektivno pogodbo. — Družnost!

Izjava. Podpisani sem postal žrtev surovega napada. Ker napadalcu nisem dal povoda za tak napad, niti ga osebno ne poznam, smatram, da je ta napad veljal meni kot funkcijonarju organizacije. Gre torej najbrž za organiziran napad. Na tem mestu izjavljam, da sem pripravljen tudi umreti za svoje prepričanje in da je v tem slučaju meni enakovreden, če ne boljši namestnik, že pripravljen. Vsem stavbinskim delavcem pa kličem: Vsi v strokovno organizacijo in uspeh ne bo izostal! — Danilo Škerblinc, tajnik podr. Zveze gradbenih delavcev Jugoslavije.

Smrt starega sodruga. V Stražišču je minuli petek umrl 70letni s. Nograšek Valentin, žel. v pokoji. Bil je zaveden socialist. Služboval je kot progovni čuvaj v Žaluni, Ljubljani in Kranjski gori. Na zadnje službeno mesto je bil prestavljen iz Ljubljane, po železniški stavki l. 1920. L. 1922 je stopil v pokoj in je dobival mizerno pokojnino kot vsi staroupokojenici. Ko so bile leta 1907. državnozbornske volitve, je bil on edini v Žaluni na Dolenjskem, ki je oddal glas za socialno — demokratično stranko, katere kandidat je bil pisatelj Ivan Cankar. Na zadnji poti so ga na Velikonočno nedeljo med drugimi spremili številni tovariši železničarji, kakor tudi nekaj tamkajšnjih razredno zavednih delavcev. Ohranimo mu časten spomin; preostalih pa izrekamo iskreno sožalje!

Litija

Občni zbor I. del. kolesarskega društva, kateri se je vršil v nedeljo, dne 3. aprila v gostilni g. Lapa, je izvolil ta-le odbor: Predsednik Zupan Ivan, podpredsednik Tomazič Alojz, tajnik Rancinger Edo, blagajnik Pavliha Alojz. Odborniki: Semenčič Alojz, Vidic Franc, Nejedlji Ludo, Kokalj Herman. Nadzorstvo: Vuk Viktor in Vengant Ivan. — Občnega zbora se je udeležil tudi ustanovitelj in večletni preds. Repovš Ferdo iz Maribora. Istotako sta bili zastopani podružnici iz Trbovelj in Zagorja po svojih delegatih. Centrala iz Maribora ni iz nam nerazumljivih razlogov poslala svojega delegata. — Občni zbor je bil jako dobro obiskan ter se je pokazala dobra volja vseh navzočih za poživitev in podvig tega nam tako potrebnega delavskega športa. Po zaključku občnega zbora se je tudi nabralo nekaj za tiskovni sklad naše »Delavske Politike«.

Prvi izlet naših delavskih kolesarjev se vrši v nedeljo, dne 10. aprila. Točno ob 2. uri pop. smo se podali preko Save na Breg, potem na Kostrewnico in od tam nazaj čez Šmartno v Litijo. Izlet je jako dobro uspel, saj se ga je udeležilo 28 kolesarjev. Vodil ga je s. Semenčič Alojz. Kljub tako veliki-mu številu udeležencev in dolgi turi, je izlet izpadel brez vsake večje nesreče. Le par posameznikov je imelo manjše defekte. Ko smo se pred našim društvenim lokalom razšli, je bila želja vseh, da se tak izlet čimprej spet priredi.

Kolesa „Wanderer“

v vseh cenah in izdelavah

Otroški vozički

na krogličnih ležajih v najmodernejši opremi

Franc Lepoša

Maribor, Aleksandrova c. 39

Najnižje cene! Ugodno odplačevanje na obroke

Širite naš list!

Razgovor s s. Tayerlom na kongresu URSSJ

Naš urednik je imel priliko, razgovarjati se z delegatom Mednarodne strokovne internacionale in čehoslovskih organizacij.

Kakšen vtis ste dobili na kongresu?

Prav dober. Lep sprejem na kongresu mi je bil dokaz resnične jugoslovansko-čehoslovaške vzajemnosti in prijateljstva med delavstvom obeh narodov. Iz udeležbe na kongresu sklepam, da vlada velik interes med jugoslovanskim delavstvom za strokovni pokret in vidim, da je bodočnost strokovnih organizacij zagotovljena. Iz referatov sem posnel razmere, v katerih žive in se borijo strokovne organizacije Jugoslavije. — Vnovič sem se prepričal, da ima delavstvo obeh držav skupne zahteve. Kakor čehoslovaško, tako se tudi jugoslovansko delavstvo bori za izboljšanje življenjskih pogojev v državi.

Vidim, da so strokovne organizacije tudi pri vas predbojevniki za splošno višjo kulturo naroda.

Kako gleda čehoslovaško delavstvo na bodoči razvoj?

Kakor ves narod, se zlasti v strokovnih organizacijah ljudstvo zaveda resnosti položaja.

Zavest pa, da vzroki tega težavnega položaja niso ne na čehoslovaški vladi, niti v čehoslovaški ustavi, nas dela močne in vzbuja zaupanje, da se bo tudi inozemstvo kmalu prepričalo, zlasti v demokratičnih državah, odkod in s kakšnimi cilji vodi svojo politiko Henleinova stranka. Nemška manjšina nima nikakega vzroka, da bi se pri nas nad čemerkoli pritoževala, že radi tega ne, ker je tudi go-

spodarsko močna. O kulturnem pritisku sploh ni govora, ker imajo Nemci vsega vsaj v isti meri kot Čehi.

Strokovne organizacije presojajo problem nemške manjšine z gospodarskega vidika in sicer z vsedržavnega stališča: vsled gospodarske krize ne trpe samo mejni kraji, ampak tudi čehoslovaški. Zato so tudi organizacije predložile vladi načrt za pospeševanje industrijske delavnosti in podporo ter skrajšanje delovnika, priporočile pa tudi druga sredstva, da se zviša zaposlenost in s tem zagotovi gospodarski dvig. Že sedaj je opaziti, da nezaposlenost v zadnjih mesecih pada.

Skupno delo čehoslovaških in nemških strokovnih organizacij.

V strokovnih organizacijah sodelujemo stalno v najožjem stiku z nemškimi delavci in nameščenci. Nemške strokovne organizacije so zastopane tudi v strokovni centrali. — Poleg 500.000 čehoslovaških strokovnih organiziranih delavcev je tam zastopanih tudi 200.000 nemških.

Vsi nemški in čehoslovaški sodruzi

skupno branijo enotnost in neodvisnost čehoslovaške republike.

Vsi stojimo enotno za principi demokracije v znamenju Masarykovega gesla:

Resnica bo zmagala!

Zelo me je veselilo, zanimanje, katero sem videl pri vaših strokovnih organizacijah za ČSR in še posebej za bližnje naše jubilejne slavnosti v Pragi.

sek. V bodočem letu namerava društvo ustanoviti tudi pevski odsek in pa knjižnico. Pri volitvah novega odbora je bil ponovno izvoljen soder. Fric za predsednika. V imenu centrale in mariborske »Vzajemnosti« je pozdravil občni zbor s. Vidovič, s. Strnad za »Vzajemnost« Pobrežja in s. Vešlaj za »Vzajemnost« Tezno. Vrlji sodruzi s Tezno so zapeli nekaj delavskih pesmi, kar je razpoloženje na občnem zboru dvignilo. Sodruzi v Slivnici so tudi obljubili, da bodo tekom časa stopili v stike z delavci in malimi kmeti sosednjih občin ter tudi tam skušali ustanavljati »Vzajemnost«.

Slivnica

Občni zbor »Vzajemnosti«. Ob številni udeležbi vsega članstva se je vršil v nedeljo 1. redni občni zbor »Vzajemnosti« v Slivnici. Gostilniški prostori g. Kosiča so bili prenapolnjeni domačih članov, kakor tudi gostov s Tezno, Pobrežja in Maribora. — Občni zbor je vodil agilni predsednik s. Fric, ki je tudi podal izčrpen referat o delovanju društva. Tajniško in blagajniško poročilo sta podala ss. Horvat in Lešnik, za nadzorstvo pa je poročal s. Ferleš. Iz poročil je bilo razvidno, da je bilo društvo v teku enoletnega obstoja zelo agilno ter da je polagalo veliko pažnjo na dramatični od-

Delavski pravni svetovalec

Prodaja gozda (Leše).

Vprašanje: Leta 1934. sem kupil gozd in ga za isto ceno prodal naprej. Kupec mi je šele sedaj izplačal in mi pri tem odtegnil Din 100, češ, da je moral plačati Din 420 pristojbin radi gozdne parcele.

Odgovor: Kupec Vam mora izplačati vso kupnino, za kolikor ste se pri pogodbi dogovorili, torej brez odteglaja.

Podiranje gozda (Sevnica)

Sosed, ki je podiral gozd tako, da so padla drevesa na vaš travnik, vam mora poravnati vso nastalo škodo, torej tudi vrednost uničenih, 10 let starih sadnih dreves. To škodo si dajte oceniti od zapriseženih izvedencev. Od podrtih dreves si ne smete ničesar obdržati, razven ono, kar je morda viselo že prej preko meje na Vaš svet.

Zastaranje dolgov pri trgovcu. (Maribor).

Vprašanje: V letu 1933. sem zadnjič kupoval pri nekem trgovcu. Ker je plačevala vedno moja pok. žena, niti ne vem, kako sta obračunavala in če je bilo vse plačano ali ne. Sedaj, ko se lahko od novega leta naprej tudi delavske mezde zarubijo, me je trgovka naenkrat tožila, da ji naj plačam ostanek dolga okrog Din 900. Vseh šest let me ni nikdar terjala in tudi nisem z njo nikoli govoril o tem dolgu.

Odgovor: Ako ste dobili takozvano opominsko tožbo in plačilni nalog, ne smete čakati na vabilo k razpravi, ampak morate najpozneje v 14. dneh vložiti pri sodišču upor. Šele potem bo razpisana razprava. — Drugače boste že brez razprave obsojeni v plačilo in ne pomaže potem nobena pritožba več. Če pa dobite že takoj vabilo k razpravi, se zglaste točno ob napovedani uri, in pri razpravi ugovarjajte, da je terjatev zastarana, ker je stara preko 3 leta in je v zadnjih 3 letih niste nikoli priznali in ne obljubili plačilo. Tožba bo zavrnjena in trgovec bo moral še Vam plačati nastale stroške, ki ste jih imeli za poštnino, pot v Maribor, za prehrano in za zgubljeni zaslužek.

Srečke pri kolekturi v Beogradu (Javornik)

Vprašanje: Pri kolekturi Lavrič v Beogradu sem naročil srečki razredne loterije, ki sta bili izžrebani po din 1000. Čeprav sem srečki pravilno naprej plačal, mi tvrdka Lavrič ne pošlje denarja. Vse pismene urgence ne zaležejo nič.

Odgovor: Stopite k predstojništvu mestne policije na Jesenicah in vložite ovadbo. Prepričani smo, da bo tvrdka Lavrič denar kmalu poslala, če še sploh obstoja. Po navadi že zaleže v podobnih slučajih vprašanje v »Delavski Politiki«. Vsaj pri zagrebških povečevalcih fotografij je svetovalec učinkoval že v par dneh.

Neprijavljen vajenec (Savinjska dolina)

Mojster, ki ni prijavil Vašega vajenca pri združenju, je dolžan plačati fantu za izgubljeno dobo učenja primerno odškodnino. Primerna je ona odškodnina, ki bi jo moral mojster sicer plačati pomožnemu delavcu, da mu vrši dela, s katerimi se je neupravičeno okoriščal na račun neprijavljene vajenca. Za rešitev takih sporov so na Hrvaškem pristojna sodišča dobrih ljudi, oziroma razsodišča do zneska din 12.000. Zastara takšna terjatev v treh letih.

Delavčev dolg pri trgovcu (Hrastnik)

Vse terjatve trgovcev zastarajo v treh letih. Ako je terjatev že iztožena, je seveda zastaranje prekinjeno in Vas lahko še v 30. letih preganja z rubeži.

Če terjatev še ni iztožena, tudi ne more rubiti, ker še nima za to potrebne sodbe. Ni res, da bi od 1. jan. 1938 trgovski dolg ne zastaral.

Obresti lahko trgovec zahteva po zakonu ravnotako le za 3 leta nazaj. Če je terjatev sama že zastarana, so zastarane tudi obresti.

Če ima trgovec terjatve iztoženo, lahko po novem izvršilnem redu zarubi delavčev mezdno pri podjetju do ene tretjine, oziroma do 20 din dnevno. Do tega zneska lahko podjetje odteguje tudi za več strank.

Rubež mezde rudarjev

Stol sedmorice: Mezda ni rubljiva.

Kmalu po novem letu, ko je stopil v veljavo novi izvršilni red za Jugoslavijo, so zlasti trgovci kar navalili z rubeži na mezde delavcev. Najhujše je to zadelo rudarje, ki so dolga leta trpeli na brezposelnosti in se s tem do vratu zadolžili. Sodišče v Laškem, ki je pristojno za rudarje v Hrastniku in Trbovljah, je preobloženo s tožbami in rubeži proti rudarjem. Doslej so okrajna sodišča tudi povsod dovoljevala predloge na rubež mezde rudarjev.

Okrožno sodišče v Celju kot rekurzno sodišče pa je vsled rekurza nekega rudarja in delavca iz Cinkarne, kjer tudi velja za delavce rudarski zakon, že dovoljeni rubež okrajnega sodišča razveljavilo. Proti temu sklepu je bil vložen revizijski rekurz na Stol sedmorice, odd. B v Zagreb, ki je najvišje sodišče in sklepa torej končno veljavno.

Rudarski zakon še štiti mezde rudarjev.

Stol sedmorice je odločil, da je okrožno sodišče v Celju pravilno proglasilo nedopustnost rubeža mezde rudarjev, ker tozadevni § 207 rudarskega zakona z dne 13. maja 1854 ni bil razveljavljen z novim izvršilnim redom in je torej mezda rudarjev še vedno izvzeta iz izvršbe.

Redoma se torej

rudarska mezda ne more zarubiti. Izjema:

Preživnine otrok in žen.

Kljub gornji omejitvi pa se vendar lahko zarubi tudi mezda rudarjev do polovice za takozvane privilegirane terjatve, radi plačila preživnine, katera gre upniku po zakonu, to je za preživnine otrok, zakonskih ali nezakonskih, za preživnine žen in starišev, za katere morajo skrbeti otroci.

Kaj je treba napraviti?: Predlog na ustavev.

Pri novih predlogih za rubež rudarskih mezd bodo najbrž sodišča že kar sama uradoma zavrnila predlagane rubeže. V nasprotnem slučaju in pri že dovoljenih rubežih mora rudar v 8. dneh vložiti rekurz na okrožno sodišče. Če je ta 8 dnevni rok že potekel, je treba pri sodišču vložiti predlog na ustavev že dovoljene izvršbe, ker je rubež mezde nedopusten, seve ako ni terjatev preživninska.

Rubljeni rudarji si naj torej takoj oskrbijo

ubožno spričevalo,

ker bi morali sicer plačevati koleke in nato predlagajo ustavev. Vsa druga potrebna pojasnila vam bo dala gotovo podružnica

Zveze rudarjev Jugoslavije.

Opominske tožbe — zastarelih terjatev.

Kljub nerubljivosti mezde seve trgovci in drugi upniki rudarja lahko tožijo za terjatve, ki so že nad 3 leta stare, torej že davno zastarele. Upniki vlagajo opominske tožbe. — Rudar dostikrat čaka, da bo dobil vabilo sodišča k razpravi in šele po tednih zve, da je že obsojen. Zakaj? Ker je dobil s opominsko tožbo že tudi plačilno povelje, ki stopi v veljavo, ako v 14. dneh ni bil vložen upor pri sodišču. Ako torej niste dolžni vtoževanega zneska, ali če je terjatev tr-

govca ali obrtnika starejša kot 3 leta in je v zadnjih 3 letih niste nikoli priznali ali obljubili plačati, morate na opominsko tožbo in plačilno povelje vložiti najpozneje v 14 dneh upor. Drugače plačilno povelje velja, kakor pri sodišču izdana pravomočna sodba.

Rubež premičnin je dopusten.

Nezarubljiva je po rudarskem zakonu samo mezda rudarjev, ne pa tudi premičnine ali nepremičnine. Kljub gornji zaščiti torej upnik lahko rudarju še vedno zarubi premične stvari, ki jih rudar ne rabi neobhodno za preživljanje samega sebe ali svoje rodbine. Podrobnejše bomo ob drugi priliki navedli, kakšne premičnine so izvzete iz rubeža? Tudi na nepremičnine rudarja, stanovanjsko hišo, njivo, itd. lahko upnik doseže izvršbo.

In kaj bo z dolgovi?

Če je rudarska mezda zaščitena pred rubeži, pa še seveda ni rečeno, da bi rudarjem sedaj ne bilo treba več plačevati dolgov. Kot vsak delavec, bo gotovo tudi rudar vsikdar pošteno vrtil svoje obveznosti in ne bo morda izrabljaj ubogega obrtnika, čevljarja ali krojača, da mu ne bi plačal dobavljenih čevljev ali obleke, še manj morda trgovine delavske zadruge, ki je končno last vseh delavcev. Zakon o zaščiti rudarske mezde hoče braniti rudarja pred uničenjem. Zato zakon ne dopušča, da bi se mu rubila mezda.

V delavske konzume!

Umljivo je bilo razburjenje rudarjev, tudi neprizadetih, nad trgovci, ki so naenkrat navalili na prezadolžene rudarje in jim brezobzirno rubili mezdo, četudi je imel rudar številno rodbino, cel kup otrok. Nekemu rudarju v Kočevju so na ta način zarubili zaslužek, čeprav ima šest otrok. Odgovor na ta postopek naj bo:

zaveden rudar kupuje v delavskem konzumu.

V težavah se bo zaupanja vreden in pošten sodrug gotovo tudi sporažumel s konzumom radi olajšanja plačil, tudi za dolgove.

Zalog

Vprizoritev Cankarjevih »Hlapcev.« Dramski odsek »Vzajemnosti« pod vodstvom s. Jakla je spravil na oder »Hlapcev«. Pametno in hvalevredno dejstvo. Pogrešno pa je, da nam jih je s. režiser pokazal »ošišane«. Dozdeva se nam, da Cankarju ni treba dodajati, še manj pa mu kaj črtati. Kdor je predstavo gledal je opazil, da nekaj ni v redu. Namera režiserja, da v igri pokaže nekakšno borbenost in ne vem kaj še vse, samo ne hlapcev in zopet hlapcev, se je ponesrečila. Še manj pa se nam zdi primerno, da se izrabi Cankarjevo dramo v take svrhe, da se draži gledalce. Veruj, s. režiser, da so najlepši Cankarjevi tipi: Jermana, župnika in Kalandra... Igralci so bili dobri; v tem oziru pa gre pohvala s. režiserju in igralcem. P-t.

Za pomlad

ročne torbice, potovalne kovčke, aktovke, denarnice, nogometne žoge, nahrbtnike i. t. d. priporoča

Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova c. 13

MALI OGLASI

Naši citatelji kupujejo najcenejše pri naših inzerentih!

Franc Kormanov nasl. Karl Rago

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši oank.

Priporoča se

SPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom I. Z. Z. Z.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška c. 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

KOLESA, GRAMOFONE,

šivalne stroje, otroške vozičke popravljajo dobro in po kulantnih cenah znana tvrdka JUSTIN GUSTINČIČ, mehanična delavnica, MARIBOR, Tattenbachova ul. 14. Shramba koles čez zimo.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in ureja Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.